

Ollóval vagdosott történelem

BEREMÉNYI GÉZÁVAL JUHÁSZ TIBOR BESZÉLGET

Juhász Tibor: A filmtől kezdve az irodalmon át a zenéig egyaránt emlékezetes a művészi tevékenységed. Rendezéseid és forgatókönyveid közismertek, dalszövegeidet, legfőképpen a Cseh Tamásnak írtakat gyakran idézik még napjainkban is. Irodalmi pályafutásodról azonban a 2020-ban megjelent *Magyar Copperfield* című önéletrajzi regényed előtti két-három évtizedben kevés szó esett, holott az első kötetedet, az 1970-es *A svéd királyt* már a megjelenésekor felkapta az irodalomkritika, ahogyan az évtized végén napvilágot látott rendhagyó családregegyedet, a *Legendáriumot* is. A *Magyar Copperfield* tehát átrendezte a neved mögé rakható titulusok sorrendjét, mert most újra elsősorban íróként emleget a közvélemény. Menjünk vissza a kezdetekhez, 1969-be, a *Naponta más* című antológia megjelenésének idejére, hiszen ebben kapott helyet a te első publikációd, a debütköteted címadó novellája.

Bereményi Géza: Abban az időszakban vagyunk épp, amikor már az '56-os forradalom utáni megtorlások kezdtek véget érni, és az irodalom feletti ellenőrzés is lazult valamiképp. Ebben az oldódó légkörben, a Magyar Írószövetség KISZ-titkári választásán rájöttek arra, hogy a legfiatalabb hivatalosan jegyzett magyar író az a Csúrka István, aki akkor 40 éves volt, pedig erre a pozícióra egy fiatal tisztségviselőt kellett volna találni. Akkor többekben is megfogalmazódott a kérdés, hogy hol vannak a fiatal írók. Ezen fölbuzdulva, lényegében pártutasításra elindult egy kampány, hogy fiatal tehetségeket kell fölfedezni. Ennek eredménye a címében is nagyon óvatos, a fiatal írók antológiájaként elhíresült *Naponta más*. Nyilván a válogatás korántsem volt egységes, az összeállítás nem nyújtotta egy nemzedék látéletét, pedig ezt szeretnék volna, de hát a benne szereplő írók sokfelé tájékozódtak, járták a maguk útját, nem egy irányba haladtak, éppen ezért nem is igazán tudtak megfelelni az egységes fellépés kívánalmainak. Akkoriban én egyetemre jártam, végzős voltam, és kapcsolatba kerültem egy Alkotókör nevű társasággal, amely egyetemistákból állt. Odaadtam nekik a korábban legépelt két novellámat – ez volt az összes művem –, és szerettem volna, ha mondanak rá valamit. Egy nap, amikor bementem az egyetemre, láttam, hogy ott áll ez a társaság, körülbelül tíz-tizenkét ifjú, fiúk és lányok vegyesen. Megkérdeztem tőlük, miért gyűltetek ide az egyetem bejáratához. Azért, mondták, mert a Magvető Könyvkiadó szeretne kiadni egy antológiát a fiatal írók műveiből, és ehhez most éppen gyűjtik a szövegeket. És mondtam, hogy akkor jó, akkor hát jó szerencsét nektek. Nem, válaszolták, gyere te is, mert a te gépelt novelláidat is odaadtuk neki.

* Az interjú az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-21-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült. A lapszámban olvasható interjúk a Debreceni Irodalom Háza *A szépíró olvas* című beszélgetéssorozatának keretében hangzottak el.

Juhász Tibor: Hogyan kerültél kapcsolatba magával a kiadóval?

Bereményi Géza: Csatlakoztam ehhez a társasághoz, és még aznap elmentünk a kiadó irodájába. Ültünk a bejáratnál, mellettünk két idősebb íróval. Az egyikük nevére emlékszem csak, Devecseri Gábornak hívták az illetőt. Ők azért jöttek be, mert kíváncsiak voltak a fiatalokra. Tehát volt valami érdeklődés az irányunkba. Egyszer csak megjelent egy szigorú kis emberke, bemutatkozott, és azt kérdezte, hogy melyikötök a Géza. Mondtam, hogy én. Azt mondta, gyere, Csaba beszélni akar veled. Keresztülmentünk egy üres irodán, és legbelül egy szigorú arcú szemüveges férfi várt minket, ő volt Sík Csaba. Leültetett maga elé, azt mondta, hogy figyelj ide, nagyon jók a novelláid, az egyiket le is közöljük egy antológiában. Erre azt feleltem, hogy hát ez nagyon jó hír. Hozzátette, hogy majd lesz szerződés is. Felálltam, elbúcsúztunk, de a kijáratnál még visszafordultam hozzá. A többiekkel, kérdeztem, mi lesz? Mondd nekik, hogy menjenek haza, válaszolta. Amíg átmentem az üres irodahelyiségen, azt mondtam magamban, hogy én ezt nem vállalom. Miért nem ő mondja meg nekik? Ki akart engem játszani, miközben én tudtam, ha elmondom az igazságot a társaimnak, akkor meglincesznek. Kimentem, eléjük álltam, kérdezték, mi van. Mondtam neki, hogy ezek hülyék, menjünk haza, nem kell ez senkinek.

Juhász Tibor: Egy évvel később, 1970-ben pedig megjelent az első novellásköteted.

Bereményi Géza: Bent azt is kérdezte tőlem Sík Csaba, hogy vannak-e novelláim. Vannak, hazudtam, de igazság szerint akkor nem volt több annál a kettőnél, amelyet vélhetően ő is elolvasott. Arra kért, mutassam meg neki a többit is, mert egy kötetet is kiadnának tőlem. Hazasiettem, leültem, hogy akkor most megírok egy kötetre való novellát. Elkezdtem írni őket egymás után. Az édesanyám hivatalban dolgozott, tudott gépelni, sorra adtam neki az elbeszéléseket. Sík Csaba még valami határidőt is kiszabott, amelyet nagyon szigorúan betartottam, hiszen ő maga komoly figurának számított akkoriban, '56 után ült is, mint kiderült, és mégis befogadták, szóval nem volt akárci. A lényeg az, hogy behívtak a kiadóba, de nem csak engem. Voltak ott mások is, döntően ennek az antológiának az írói, egyenként mindenkit behívtak, és ez azt is jelentette, hogy szépen lassan befogadtak minket az irodalomba. Azt vettük észre, hogy már rendszeresen találkozunk idősebb írókkal, mindenki barátkozni akar velünk, de ezzel összefüggésben kezdett az egész nagyon hivatalossá és ellenszenvessé válni. Annyi dicséretet kaptam, hogy már azon kezdtem gondolkodni, hogy mi lehet olyan vacak az én írásaimban, hogy így befogadnak. Az első kötetemet háromezer példányban adták ki, és nagyon hamar elkelt mind, mert hát mindenkit érdekelt az új hang, de én még mindig nem voltam biztos magamban.

Juhász Tibor: Hogyan érezted magad a kötet megjelenése után, fiatal íróként a '70-es évek elején?

Bereményi Géza: A kötet megjelenése után néhány héttel Sík Csaba megint behívtott. Akkoriban épült Budapesten a Vörösmarty téren egy új irodaház, az lett a kiadó háza, és akkor egy szombat délutánon három olyan dolog történt velem egymás után, ami

teljesen megváltoztatta az életemet meg a szemléletmódomat. A páternoszterre vártam épp, amikor odajött hozzám egy Bata Imre nevű kritikus, aki történetesen Weöres Sándornak volt az irodalmi szerkesztője. Szervusz, Bata Imre vagyok, hányadikra mész, kérdezte. Mondtam neki, hogy a negyedike. Ő az ötödikre indult, így együtt szálltunk be a liftbe. Ennek ő kifejezetten örült, mert, mint kiderült, szeretett volna valami fontosat mondani nekem. A páternoszterben közölte velem, hogy mi az én generációm feladata. A magyar irodalmat vissza kell vezetnünk Istenhez. Mert istentelen a magyar irodalom, és egy irodalmi művön mindig lehet érezni, hogy hívő-e az író, vagy sem. Megköszöntem a bizalmát, aztán kiszálltam a negyediken. A folyosó üres volt, de hirtelen egy hatalmas férfi lépett ki az ajtón, mintha várt volna engem. A Magvető Könyvkiadó igazgatója volt ő, Kardos György, az ÁVO egyik megalapítója. Körülbelül két héttel korábban lett öngyilkos a fia, az apja szolgálati fegyverével oltotta ki az életét. Tehát egy véreskezű ember jött felém, aki ráadásul kínosan mosolygott rám. Azt mondta, hogy Géza, figyelj ide, valami fontosat akarok mondani neked. Nyilván a kötet fülén található fényképem alapján azonosított. Leültünk egymással szemközt az irodájában. Elmondom neked, kezdett hozzá, hogyan töltöm a reggeleimet, hogy mit csinállok, mielőtt bejövök a kiadóba. Reggel négykor fölébredek minden nap, jelentette ki. Ezen egyébként nem is csodálkoztam, hiszen a fia nemrég lett öngyilkos. Reggel négykor fölébredek, ismételte meg, és a kéziratokat, amelyeknek a sorsáról majd az értekezlet során határozni kell, kiviszem magammal a fürdőszobába. Teleeresztem forróvízzel a kádat, belefekszem és olvasni kezdem őket. És akkor egy kicsit megállt, éreztem, most akar hozzáfekszem ahhoz, amit tulajdonképpen közölni akar velem, de én ideges voltam, nem bírtam tovább egy légtérben maradni vele, föluggottam, bocsánatot kértem, Sík Csabára hivatkozva szerettem volna szabadulni tőle. Erre azt felelte, hogy a Sík Csaba nem szavahihető ember, nagyon vigyázni kell vele. Kitámolyogtam az irodából, bementem Sík Csabához, aki rögtön a tárgyra tért. Azt mondta, lehetetlen, hogy egyedül vagyok, mint induló tehetség. Szeretne köteteket kiadni másoktól, de nem talál senkit. Pedig rajban lehet csak felrepülni, nem igaz? Megkért, hogy ha tudok valakit, aki tehetséges, irányítsam hozzá, mert szeretne jó irodalmat csinálni. Meg voltam kavarodva, beszálltam a páternoszterbe, lementem a földszintre, kiléptem a néptelen Vörösmarty térre, és elhatároztam, hogy nem írok többet. Ebbe az irodalomba én nem akarok beletartozni, gondoltam. Hamar világossá vált előttem, hogy van a főemberekben valamiféle vágy a megújításra-megújulásra, de olyan terheket cipel mindenki, ráadásul olyan megbízásokat akarnak nekem adni, amelyeket én nem tudtam vállalni. Ezzel az elhatározással indultam haza.

Juhász Tibor: Ahogyan azt az indulásod története is mutatja, rengeteg véletlen ért téged az életben, és bármilyen szorult helyzetbe is kerültél általuk, végül szerencsésen keveredettél ki belőlük. Valóban a véletlen határozza meg a te élettörténeted?

Bereményi Géza: Vajon miért engem szemeltek ki a közvetítő pozíciójára? Miért én kaptam bizonyos lehetőségeket? Mit akartak tőlem? Mit láttak bennem? Ezekre a kérdésekre a véletlen megkülönböztető jelentőségén kívül nincsenek határozott válaszaim. A '60-as évek viszontagságos, megtorlásokkal és ellenőrzésekkel agyonnyomott időszakára fentebb már utaltam. Arra is, hogy mindenki újat akart.

Ahogy körbenéztem, láttam, hogy az emberek veszik ugyan a köteteket, de sokan csak rutinból vásárolnak, nem tudják megállapítani, hogy jó-e vagy rossz-e az adott szöveg. Tulajdonképpen mindenki várt valamire, és ez volt a legfőbb véletlen, amely összehozta a dolgokat. Hogy aztán mégis megmaradtam a művészet területén, az nem feltétlenül annak köszönhető, hogy elfogyott az első könyvemből háromezer példány. Hanem egy másik véletlennek, a Cseh Tamással való találkozásomnak. Ennek a részleteiről már sok helyen beszéltem, arról viszont talán kevesebb szót ejtettem eddig, hogy ugyanebben az időszakban megjelent vidékről, egészen pontosan Miskolcra egy fiatal bányamérnök, aki egy amatőr társulatnak volt a vezetője. Valahogy megkeresett, odaállt elé, hogy olvasta a kötetemet, és szindarabot kért tőlem. Én pedig írtam egy szindarabot a társulatának. Aztán megjelent egy 35 éves filmrendező, hogy írjak neki filmet. Igaz, az első filmem és az első szindarabom is nagy bukás lett, de a tanulópenzt nekem is meg kellett fizetni. Innentől kezdve tudtam, hogy mit nem szabad. És ment minden a maga útján.

Juhász Tibor: A Naponta másban 17 szerzővel találkozhatunk, de csak két olyan név van közöttük, amely a mai napig meghatározó a kortárs magyar irodalomban. Rajta és Nádás Péteren kívül szinte mindenkit elfelejtettek, sokuk abba is hagyta az írást, sajnos többen már nincsenek is közöttünk. Utóbbiak közé tartozik az a szerző is, akinek *Elementem Cselebi*hez című novellája megtalálható az antológiában, és akit te több nyilatkozatodban is a mesterednek nevezted. Meséj, kérlek, Ajtony Árpádról!

Bereményi Géza: Elsőéves koromban az egyetemem, amikor még egy novellám sem volt, összeismerkedtem egy Bódy Gábor nevű nyurga fiatalemberrel, aki szintén elsőéves volt. Méghozzá úgy, hogy lekérte azt a lányt, akivel jártam az Eötvös Klubba, majd visszakísérte az asztalhoz, és pimaszkodni kezdett velem. Nem tudom már, hogy mit, de válaszoltam neki, mire leült, és öt perc múlva megfedkeztem a lányról, sőt három napig nem is váltunk el egymástól, folyamatosan beszélgettünk [ezek a hosszú, intenzív beszélgetések is a korszak sajtójai egyébként], mintha egymásra ismertünk volna ezzel a Bódy Gáborral. A biztatására írtam egy három oldalas novellát, amelyet ő elvitt egy fiatal írókból álló társaságba, nekik minden hétvégén találkozójuk volt egy bizonyos Györfy Miklós nevű szemész lakásán a Bródy Sándor utcában. Ők hallgattak erre a Bódyra, mert tekintélye volt, kérésére foglalkoztak a szöveggel, maguk közé fogadtak, figyelni kezdtek rám. Így kerültem először fiatal írók közé, akiknek programja is volt, mégpedig az, hogy nem jelennek meg nyomtatásban. Tehát ők ültették el bennem ezt a tartózkodást tulajdonképpen a hivatalos irodalmi élettől. Egyikük volt ez az Ajtony Árpád, aki három vagy négy évvel idősebb volt nálam. És ő azt mondta nekem egyszer, hogy menjek föl hozzá, mert szeretne beszélni velem. Eleget tettem a kérésének, ő pedig megmutatta a novelláit. Kiderült, hogy egy kötetre való gépelt elbeszélése van. Elolvastam őket, és hát életemben olyan jó irodalommal még nem találkoztam. Ők ketten lettek a mestereim, Bódy Gábor és Ajtony Árpád. Sajnos egyikük története sem vidám. Bódy Gábor öngyilkos lett, Ajtony Árpád pedig elkallódott. Mint később kiderült, ő már korábban, még az én kötetem megjelenése előtt leadott egy kötetnyi novellát [egyébként arra is csak később derült fény, hogy ő ajánlott be Sík Csabánál]. Akkoriban ő már ötödéves volt, akkor fejezte

be az egyetemet. Egyidejűleg megkapta az útlevelét nyugatra, ami szintén nagy kiváltság volt akkoriban, hiszen nem adtak minden fiatalembernek nyugatra útlevelet, nehogy kint maradjon. Már a kefelevonat is megvolt, tehát csak néhány hónap választotta volna el a kötete megjelenésétől, mikor bement a kiadóba, és azt mondta, hogy nem, nem akar megjeleni. Kiment Párizsba, ott is maradt. Körülbelül 15-20 év múlva, amikor visszajött Magyarországra látogatóba, akkor ismét megpróbálkozott a kötetmegjelenéssel, ki is adták a könyvét, de hát tehetségének megfelelő irodalmi pályát már nem tudott befutni. Bódy Gábor és Ajtony Árpád története lényegében az én generációmnak és a mestereimnek a története is. Véres halál, öngyilkosság, nyugat, emigráció, disszidálás, elkallódás. Kitűnő írók voltak mindketten, nagy jövő állt előttük. Bódy később filmes lett, igaz, maradandót alkotott ebben a művészeti ágban, de nem tudott kiteljesedni. Ködlovagok voltak mindketten.

Juhász Tibor: A ködlovag egy viszonylag gyakran felbukkanó fogalom, rengeteg kontextusban előfordul, vagyis elég szabadosan használt kifejezés. Mi valójában a jelentése?

Bereményi Géza: A ködlovagok egy irodalmi irányzatot képviseltek a magyar irodalomban. Azokat a szerzőket nevezzük így, akik a 19. század utolsó negyedében bukkantak fel, és már nem Jókai stílusában írtak, nem foglalkoztak a szabadságharcnak az emlékével és a romantikájával, hanem azt korszakot kezdték leírni, amelyben éltek. Figyelmük azokra az élményekre irányult, amelyek meghatározták a mindennapi életüket. A 19-20. század fordulóján sokan olvasták őket, de mára inkább rejtett forrásainak tűnnek a magyar irodalomnak, mert hajdani népszerűségük ellenére kiestek a kánonból, és valamiért nem adják ki újra a könyveiket. A legnagyobb hódolójuk és követőjük Krúdy Gyula volt, aki ugyan összehasonlíthatatlanul egyedi megszólalásmóddal írt, de témaválasztásában és stílusában is nagyon sokat merített belőlük. A Cholnoky fivérekre gondolok itt elsősorban, valamint Gozdsu Elekre, de a sor még hosszan folytatható. Természetesen csak később, utólag nevezték el őket ködlovagoknak, egy antológia előszavában, amelyet Krúdy írt az 1920-as években, az ő leleménye ez a kifejezés. Amikor a bölcsészkarra jártam, akkor több olyan alkotó is kezdett elismert lenni, akik sok szempontból a ködlovagok folytatóinak bizonyultak a '60-as évek magyar irodalmában, köztük például Mátyás Iván és Mészöly Miklós.

Juhász Tibor: Az is a véletlennek köszönhető, hogy te végül nem lettél ködlovag?

Bereményi Géza: Nem, az már az én megváltozott véleményemtől függött, mert én később visszatértem az irodalomhoz. Akkor persze már könnyű dolgom volt, mert én voltam Cseh Tamás dalszövegírója. A közönség tájékozottabb része így ismert engem, és ők kíváncsiak lettek a prózámra is. És tulajdonképpen ez az igény is közrejátszott abban, hogy ismét írni kezdtem. Engem akkoriban, a '70-es évek végén már a dalszövegeimen keresztül olvastak, kicsivel később a filmszakmában is nevet szereztem, akkor megint elhagytam az irodalmat, szóval bizonyos értelemben tékozló fiúként többször is visszatértem már ehhez a művészeti ághoz. De most már szeretnék az életem hátralévő részében prózáírással foglalkozni.

Juhász Tibor: A svéd király megjelenése óta 52 év tel el. A 2021-es gyűjteményes kötetet te válogattad össze, az *Azóta is élek* olvasása közben ezért is gondolkodtam azon, hogy vajon íróként milyen lehetett újraolvasni fél évszázados távlatból ezeket az elbeszéléseket. Milyen érzésekkel járt az újraolvasás?

Bereményi Géza: Csodálkozással, mintha egy másik ember írta volna ezeket a novelákat. Ebből következően némi távolságtartással olvastam őket, de a kötet összeállításának végére megszerettem azt a valamikori fiatalembert.

Juhász Tibor: A *Magyar Copperfield* című önéletrajzi regényedben több funkciót is hozzárendelsz az olvasáshoz. Ahogyan tulajdonképpen már a cím is mutatja, az olvasásnak önértelmezői, identifikáló szerepe is van a számodra, ezzel összefüggésben sokszor egyfajta túlélési stratégiaként áll elő, de olykor provokáció is. Hogyan segítette az olvasás a te megmaradásodat, stabilitásodat?

Bereményi Géza: Sok példát tudnék hozni arra, hogy az olvasás milyen fontos volt az életemben. A legfontosabbnak most azt tartom kihangsúlyozni, hogy hároméves koromban, amikor beleestem a diftériába, ágyban kellett feküdni legalább fél évig. Ezalatt a Teleki tér lakói rengeteget olvastak nekem. A nagyapám fizetett, mert módos ember volt, pénzt adott a segédmunkásoknak, a rakodóknak, ők pedig az ágyam mellé ültek és felolvastak. Aztán végül is megtanultam olvasni, tehát négyéves koromtól kezdve nem volt szükségem segítségre. Nyilvánvalóan ekkoriban még nem tudtam válogatni a könyvek között, úgyhogy vadnyugati ponyvaktól kezdve Móricz Zsigmond műveiig mindenben elmélyedtem, ami a kezem ügyébe került. Így ismerkedtem össze a magyar és az amerikai irodalommal is, kiváltképp a Cooper-könyvekkel, tulajdonképpen világutazó lettem általuk, vagyis szinte mindent a könyveknek köszönhetek. Érdekes, hogy a tanítónők szerint mégis nehézségeim voltak az olvasás képességének elsajátításában, és ezt az egyébként téves megállapítást arra alapozták, hogy szerintük nagyon nehezen tanultam meg szótagolni. Persze, azóta az idő is igazolta, hogy ez mekkora hülyeség volt, főlösképpen terheltek meg ezzel, de nem tudtam mit tenni, el kellett szenvednem a következményeket. Írtam erről a *Magyar Copperfield*-ben, mert ez a kötet az életem első 18 évének a története, és minden olyan szereplőt bele akartam írni, minden olyan élményt és történelmi eseményt, amelyet átéltem, amelynek tanúja lehettem. Írás közben úgy gondoltam, hogy szembenézek a problémáimmal és megfejem a talányokat. Például az '56-os tapasztalatokat is feldolgozom. Mert igaz, hogy gyerek voltam, de olyan dolgokat láttam, amiket kevesek. És úgy gondoltam, hogy bemutatom mindezt. A pontosságra törekedtem, és ennek érdekében társadalmi, történelmi, politikai eseményekkel körülbástyázva szólaltattam meg a saját emlékeimet, hogy érthető legyen minden. Ezt a munkát folytatom tovább, és most már arról írok például, hogy a korszak két legtehetségesebb embere volt a mesterem.

Juhász Tibor: Készül tehát a *Magyar Copperfield* folytatása. Hol jársz a munkában? Hol tartasz most?

Bereményi Géza: Amit a beszélgetésünk elején elmondtam a '70-es évek irodalmi életéről, ideértve Bódy Gábor és Ajtony Árpád sorsát, az mind ebből a most készülő könyvemből van. Nem tudtam volna így összefoglalni mindezt, ha nem lettem volna kénytelen átgondolni a történeteket. Az ember nem éli annyira tudatosan az életét, sokszor csak megesnek velünk események, és nem gondolkozunk, töprengünk, hanem egyszerűen csak túl vagyunk rajtuk és kész. De az írás arra kényszerít, hogy a háttérét is megvizsgáljuk a dolgoknak, vagyis magát a korszakot is nagyító alá vegyük. Én nagyon sok furcsaságra bukkantam ezáltal például a magyar történelem vonatkozásában, amely úgy tűnt fel előttem, mintha ollóval vagdosták volna szét a lapjait. Ezt mutatják az egymást rémisztő gyorsasággal váltó korszakok, az én életemben is volt legalább hat korszak, amikor pont az ellenkezőjét mondták-állították a fontos dolgokról, mint az előzőben. Mondok egy példát. Édesanyám éppen betöltötte a tizenhetedik életévét, mikor én megszülettem, hamarosan elvált az édesapámtól, leadott engem az ő szüleinek. A Teleki téri kereskedő házaspár viselte a gondomat, nagyanyám volt a szent, nagyapám pedig az ördög. Egy szent és egy ördög segítségével tettem meg az első lépéseimet, ők neveltek, vagyis voltaképpen neveltettek, mert nekik egész nap a standban kellett lenniük. Én pedig egy nagy zajongó piacra léptem ki a földszintes házból, és mint az egyetlen fiúgyerek a házban, az összes lakó kedvence voltam. Ez egy csodálatos jó korszaka volt az életemnek. Az első korszaka. És aztán ebből kiragadott egy gonosz mostoha. Új időszámítás kezdődött a számomra, mert édesanyám férjhez ment, és az újdonsült pár azt kívánta, hogy én is részese legyek a kapcsolatuknak. Ebből a kötelékből pedig idővel külső segítség nélkül, magamnak kellett kitérni. De mindezt már megírtam, és reményeim szerint most már lassan azt is papírra vetem, amit eddig elmulasztottam.

„Nem rossz egy szilaj és zabolázhatatlan folyóra hasonlítani”

TERÉK ANNÁVAL ÁFRA JÁNOS BESZÉLGET

Áfra János: A *szépiró olvas* című sorozat a szerzői olvasmányélményekre koncentráló beszélgetésekkel az interjúalanyok életművének hagyományba ágyazottságára tereli a figyelmet. Számomra úgy tűnik, hogy az anyanyelvi irodalmi művek megismerése a határon túli magyar közösségek esetén nagyobb súllyal és reflektáltabban vesz részt az identitás alakításában. Te Jugoszláviában születtél, Szerbiában nőttél fel és már jó ideje Budapesten élsz, de vajdasági magyarként bizonyára voltak meghatározó, közösségformáló magyar irodalmi olvasmányaidok gyerek- és tinédzserkorodban. Milyen korai tapasztalatok tereltek figyelmed a szépirodalom irányába? A klasszikusok közül kinek a munkái gyakorolták rád a legnagyobb hatást, amikor írni kezdted? Az exjugoszláv irodalom más nyelvű hagyományjaiban, például a szerb költészetben is el tudtál mélyedni?